

Toen het leven nog van ons was

Marian Izaguirre

Toen het leven nog
van ons was

ISBN 978-90-225-6858-3

ISBN 978-94-6023-896-3 (e-boek)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *La vida cuando era nuestra*

Oorspronkelijke uitgever: Random House Mondadori, S.A.

Vertaling: Mia Buursma

Omslagontwerp: DPS Design & Prespress Services Amsterdam

Omslagbeeld: © LAPI / Roger-Villet

Foto auteur: © Roberto Villalón

Zetwerk: Steven Boland

© 2013 Marian Izaguirre

© 2014 Voor de Nederlandse taal Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Het regent nooit in Honfleur,
maar soms regent het op de kindertijd.*

ERIK SATIE

Het is koud. Het is pas oktober, maar het lijkt al volop winter. Ik heb voor het eerst mijn jas tevoorschijn gehaald, en omdat ik zie dat het bewolkt is en het waait, besluit ik een hoofddoek om te doen. Het is een oude zijden doek die ik soms ook om mijn hals draag, samen met het jasje van Linton Tweeds. Eerst bind ik mijn haar samen in mijn nek. Ik had graag een beetje brillantine van Rosaflor gehad, zodat alle opstandige haartjes op hun plek blijven, maar het enige wat ik kan doen, is met mijn vochtige handpalm langs mijn voorhoofd en slapen gaan. Waarom heb ik toch zulk haar? Het is verbazend wit voor mijn leeftijd. Soms bekijk ik mezelf in de spiegel en dan zie ik een gelige glans, als van een kuikentje, wat me doet denken aan de tijd dat ik nog blond was.

Ik ben pas eenenvijftig. Ik ben net zo oud als deze eeuw. Volgens mij hoort mijn haar nog niet zo wit te zijn.

Ik ga een wandelingetje maken naar zijn winkel. Ik hou van wandelen. Halverwege de middag, als ik geen zin meer heb in de dingen waar ik mee bezig ben, ga ik graag op pad en dan loop ik een paar uur zomaar wat rond door deze stad die net zo snel groeit als de dagen voorbijgaan. Hoewel ik al dertien jaar in Madrid woon, zijn er veel buurten die ik nog niet ken. Ik ben hier gekomen toen ik achtendertig was, wat was ik nog jong en wat voelde ik me nog jong toen, ongelooflijk... Meestal ga ik niet zo ver weg, maar als ik zin heb om iets totaal anders te zien, neem ik een van de bussen die naar

de buitenwijken gaan en ik stap in als iemand die aan een lange reis gaat beginnen, naar een ander land, en gretig neem ik de straten die ik door het raampje zie in me op. Bij de stoplichten loer ik in de etalages van de winkels. Die veranderen naarmate we ons verder van het centrum verwijderden. Ik weet dat ik echt ver weg ben als ik geen kruidenierszaken of kledingwinkels meer zie, maar in plaats daarvan steeds meer garages.

Volgens mij heb ik hem tijdens een van mijn excursies leren kennen. Ik kwam net terug van de andere kant van de stad, ik was moe en maakte aanstalten om naar huis te gaan, iets waar ik eerlijk gezegd niet echt veel zin in had, want het was nog juni en de dagen waren lang en licht. Toen zag ik die man. Ik vond het leuk dat hij een stapeltje boeken onder zijn arm had. Hij droeg een oud jasje met slijtplekken op de ellebogen dat al te veel jaren mee leek te gaan, net als mijn jas nu. Hij had geen hoed op, maar hij was geen arbeider en ook geen boer. Misschien een leraar, dacht ik toen. En voor ik het besepte, liep ik achter hem aan, vele huizenblokken lang door de straten in de wijk Chamberí.

Hij stapte stevig door en ik moest moeite doen hem niet uit het oog te verliezen. Eindelijk stond hij stil bij een portiek in calle Caracas. Ik bleef op een paar meter afstand staan en deed alsof ik iets zocht in mijn tas. Hij merkte niet eens dat ik hem volgde. Wie let er nou op een oude vrouw met wit haar? Ik zag dat hij de deurklopper gebruikte. Drie keer. Even later verscheen er een vrouw met ongekamd haar en een schort voor. De man gaf haar twee van de boeken die hij bij zich had. Ik hoorde niet wat hij zei. Wel de vrouw, die een nogal schelle stem had: ‘Maar komt u niet boven? Jongeheer Luis zat al op u te wachten.’

Ik kwam een stukje dichterbij en hoorde voor het eerst zijn stem: aangenaam, harmonieus, een beetje plechtig. Als die een muziekinstrument was, was hij volgens mij een cello. Of op sommige momenten hooguit een altviool.

‘Vandaag kan ik niet, ik moet nog een andere bestelling afleveren,’ zei hij op een toon die in elk geval mij oprecht in de oren klonk.

‘Doe hem de groeten en zeg maar dat ik donderdag beslist bovenkom.’

De vrouw deed de deur achter zich dicht, hij draaide zich om naar de plek waar ik stond en keek me aan zonder me te zien – ik heb geloof ik al gezegd hoe onzichtbaar wij vrouwen kunnen worden als ons uiterlijk verraadt dat we niet jong meer zijn – en ging dezelfde weg terug die hij was gekomen.

Ik volgde hem, omdat ik wist dat hij de rest van de boeken ging wegbrengen. Wie was hij? Waar hield hij zich mee bezig? Een hele tijd – en ik moet bekennen dat ik het leuk vond mijn voordeel uit te buiten – bleef ik naast hem lopen, zij aan zij over de smalle stoep van calle Zurbano. Heel even raakten onze armen elkaar. Ik wierp een snelle blik op de boeken. Ze waren allesbehalve nieuw, maar ik kon de titels niet lezen. Werkte hij bij een bibliotheek? Was hij verkoper in een boekwinkel? Hij liep verder zonder op mij te letten, zoals ik al verwachtte, maar voor de zekerheid besloot ik hem toch wat meer afstand te geven, tot hij stilstond bij een ander portiek. Dit keer hoefde hij de deurklopper niet te gebruiken, want de portier was bezig de stoep te vegen. Ik dacht dat het wel een tijdje kon gaan duren en dus ging ik op een bankje zitten. En ik wachtte op hem.

Wat doe ik hier op deze bank, vraag ik me af als ik zo lang moet wachten dat mijn gezonde verstand het begint te winnen van mijn enthousiasme. Nogmaals, ik ben eenenvijftig, ik ben geen kind meer.

Ik sta op het punt weg te gaan. Ik doe het niet. Ik wil meer weten over deze man die boeken rondbrengt aan huis.

Ik vermaak me door aan andere dingen te denken, aan andere plekken, aan mijn auto die Henry geel liet spuiten. Aan hoe leuk ik het vond om in mijn eentje hele middagen over de wegen van East Sussex te rijden, en dat ik dan thuiskwam voor het avondeten, beschaamd maar tevreden, en zag dat hij zat te wachten met zijn dubbelgevouwen krant en zijn glas whisky op het tafeltje in de er-

ker... Ik denk aan zijn kastanjebruine haar dat over zijn voorhoofd valt en aan de steeds veranderende zee, die door de ramen zichtbaar is. Henry, die glimlachend naar me kijkt over zijn brillenglazen en dan verdwijnt...

Daar denk ik aan, zodat het wachten niet zo lang duurt en ik niet in de verleiding kom het op te geven. Tegelijk denk ik dat ik iets ongelooflijk stoms zit te doen en dat ik, in plaats van als een halvegare op dit bankje te blijven zitten, op tien meter van een portiek waarvan ik geen idee heb wie daar in vredesnaam woont, thuis met mijn benen omhoog een verhaal had kunnen zitten lezen van Katherine Mansfield of een gedicht van Emily Dickinson. Iets wat ik altijd doe als ik genoeg heb van de buitenwereld.

Nee, ik zal mezelf niet voor de gek houden. Ik loop achter deze onbekende aan omdat ik een domme oude gans ben die niks anders te doen heeft. Daarom.

Hij kwam naar buiten met zijn handen in zijn broekzakken. Toen zette hij er stevig de pas in en ik moest mijn best doen hem bij te houden. We liepen door calle Génova, en bij het oversteken van calle Orellana werd ik bijna aangereden door een auto die keihard toeterde, waardoor hij zich omdraaide, maar volgens mij had hij nog steeds niks in de gaten. Ik bleef zo snel ik kon op zo'n tien meter achter hem aan lopen door een stuk van calle Argensola, en ten slotte zag ik dat hij een doodlopend straatje in sloeg tussen calle Fernando VI en calle Barquillo. Daar verdween hij.

Hoe weten we of iets belangrijk is of niet? Zoiets onbeduidends als het volgen van een man van ongeveer veertig jaar door de straten van Madrid, aanvankelijk om de tijd te doden op een zonnige middag in juni als je totaal geen zin hebt om je in huis op te sluiten. Toen ik hem niet meer zag, had ik me om kunnen draaien maar dat deed ik niet, ik liep het straatje in – een belachelijke plek voor een winkel, want zeg nou zelf, wie komt er in vredesnaam door een straat die nergens heen gaat – en op hetzelfde moment dat ik de winkel zag, een tweedehands boekwinkel met een etalage vol kleurpotloden, pasteltekeningen en boeken van Jules Verne, op datzelfde

moment wist ik dat er iets buitengewoons gebeurde en dat het van mij afhing hoe belangrijk dat feit in de toekomst zou zijn. Ik kon me omdraaien en alles vergeten. Of ik kon dat portiek binnengaan en met hem praten.

Ik ging naar binnen.

Ik ben twee of drie keer in de winkel geweest. Het is een gekke plek om een boekwinkel te beginnen. Te klein en te afgelegen, en aanvankelijk leek hij me zelfs een beetje misplaatst in de wijk. Dat maakte me des te nieuwsgieriger. Wie was deze man die een ogenschijnlijk zo verlieslijdende zaak dreef? Uiteraard was ik vastbesloten daarachter te komen. Ik geloof heilig in boeken, dus goed beschouwd was mijn vasthoudendheid zo onzinnig nog niet.

Die keer kocht ik alleen een gummetje, het goedkoopste dat hij had, vroeg ik hem. Ik had het tenslotte nergens voor nodig... Ik kon hem van dichtbij bekijken. Hij had een interessante, intense enigszins melancholieke blik. Misschien omdat hij lange zwarte wimpers had en een zweem van een donkere kring rond zijn ogen. Zijn neus was groot, haast een haviksneus, en hij had dunne lippen. Ik zag een beginnende baard en ik dacht, ik weet niet waarom, aan de zachte aanraking van die kin op mijn huid. Nee, ik fantaseerde niet over een romantisch avontuurtje, natuurlijk niet, het deed me alleen denken aan iets wat ik ooit in mijn leven had gehad: luie middagen aan de Middellandse Zee en de eerste warmte, de brandende straten van Valencia en de klamme lakens waartussen Henry en ik probeerden te ontsnappen aan de angst en het lawaai. De aanraking van zijn baard tegen mijn huid...

Kortom, herinneringen die pijn doen. Ik wil er niet omheen draaien, daar gaat het niet om, ik moet me concentreren als ik wil vertellen hoe de dingen werkelijk zijn gegaan.

Ik moet toegeven dat ik koppig ben, als ik me ergens in vastbijt zet ik door, ik kan niet loslaten en ook niet opgeven. Afijn, ieder mens is zoals hij is, dat heb ik al lang geleden geaccepteerd. Ik heb de man van de boekwinkel een tijdlang geobserveerd, bijna de hele

zomer. Hij is heel ijverig, afgezien van het helpen van zijn klanten is hij altijd met iets bezig: hij leest veel, hij vult systeemkaartjes in en classificeert ze, soms schrijft hij in een zwart aantekenboekje met een plastic kaft dat hij bij zich heeft, net zo'n aantekenboekje als Henry had. Elke keer als ik hem zie met dat boekje in zijn hand staat mijn hart even stil.

Op dinsdag en donderdag is zijn vrouw in de winkel en dan gaat hij boeken rondbrengen, volgens mij bij speciale klanten. Hij heeft er vier of vijf bij wie hij thuis langsgaat. Een van hen woont in het portiek waar de vrouw met het schort naar beneden kwam, en een ander in die straat waar ik de eerste dag was gaan zitten.

Ik vind zijn vrouw leuk. Ze is jong en heel knap, ze heeft lang golvend haar dat altijd keurig is gekamd. Ik geef toe dat ik er een beetje jaloers op ben. Op een dag kocht ik bij haar een potlood van het merk Faber Castell, hardheid 2B, en ik zag dat ze mooie handen had, soepel en harmonisch en met lange vingers, als van een pianiste.

De derde keer dat ik in de boekwinkel kwam, was op een zaterdag. Ik wilde een boek en dat was geen smoes. Ik had het idee dat dit kleine half verscholen pand in een doodlopende straat me in de toekomst veel gelukkige momenten kon bezorgen.

Ik vroeg of hij Engelse boeken had. Hij pakte *The Black Arrow* en een beschadigd exemplaar van *Oliver Twist*. Ik stond op het punt hem uit te leggen dat dat nou niet precies was wat ik zocht, maar daar kreeg ik de tijd niet voor, want op dat moment kwam er een klein lelijk mannetje het portiek binnen met een zware koffer vol tweedehands boeken, zoals ik later te weten kwam. Eigenlijk kwam het door dit onooglijke mannetje dat er bij mij een licht opging. De boekhandelaar deed het blad van de toonbank omhoog, liet hem naar binnen in de winkel en vroeg hem even te wachten, terwijl hij mij hielp. De man heette Garrido, hoorde ik.

Toen ik de kans kreeg, vroeg ik hem iets... laten we zeggen minder jeugdigs. Het was een wellicht enigszins belachelijke vraag, want waar staat geschreven dat Stevenson of Dickens jeugdige schrijvers

zouden zijn? Ik denk dat ik gewoon zenuwachtig was. Maar hij leek me te begrijpen.

‘Komt u maar verder,’ zei hij en hij tilde opnieuw het blad van de toonbank omhoog en opende het onderdeelje. ‘In die hoek, op de tweede plank, heb ik een paar Engelse en Franse boeken. Daar kunt u vast wel iets vinden en anders ben ik zo weer terug.’

Drie mensen in dat krappe hokje was te veel. Maar ik voelde me in de zevende hemel. Hij had maar een paar Engelse boeken, maar allemaal even opmerkelijk. Amerikaanse edities van schrijvers die ik ooit had gelezen, zoals Edith Wharton, Faulkner en John Dos Passos. Ik vond ook de verhalen van Katherine Mansfield, een schrijfster die me altijd vergezelt. Het waren boeken die je niet zou verwachten op een plek als deze. Volgens mij was dat het, opgeteld bij al het voorafgaande én het feit dat ik het boek toevallig in mijn tas had, waardoor ik op het idee kwam.

Ik zag hoe de man die Garrido heette zijn koffer leegmaakte op een stoel, een stapel tamelijk nieuwe boeken, allemaal van Spaanse auteurs, en ik kon het niet helpen dat ik ieder woord van hun gesprek hoorde, al kon ik er niet achterkomen waar die Garrido zijn boeken vandaan had.

‘Hebt u iets van uw gading kunnen vinden?’

Het was een overbodige vraag, want ik had *The Age of Innocence* van Edith Wharton en *The Garden Party* van Katherine Mansfield in mijn handen en drukte ze als ware schatten tegen mijn borst. Garrido was nauwelijks een minuut tevoren vertrokken, de boekhandelaar had hem twintig peseta's betaald en nu kwam hij mij helpen.

‘Hebt u dit gezien?’ Hij liet me een min of meer onbeschadigd exemplaar zien van *A Passage to India* van E.M. Forster. ‘Dat is een mooi boek.’

Hij gaf het me. Ik pakte het aan.

‘Het voert je mee naar de koloniale tijd alsof je op een vliegend tapijt zit,’ voegde hij eraan toe, zonder me te willen overtuigen.

Ik vond het een grappige opmerking. Ook heel terecht.